

Poškoláci

V obyčejných městech jako jsou Praha, Brno či Prčice se lidé bojí obyčejných tvorů, jako jsou hadi, vosy či myši. V Brně a Praze mohou mít lidé ještě strach z toho, že když budou po někom něco chtít, pošle je onen dotyčný do Prčic. V Prčicích se lidé do Prčic většinou neposílají, protože už tam jsou. V malém městečku Ďasovice má nebezpečí úplně jinou podobu. Jmenuje se paní Vyhnánková.

Paní Vyhnánková vypadá na první pohled jako bezmocná stařenka, když se však pomalu loudá ulicí, není vhodné dívat se na její nápadně velký klobouk, za kterým má podle ročních období nastrkané buď první jarní květiny nebo naopak červenající podzimní listí, ani na její dlouhý kostkovaný plášť či dřevěnou hůlku, která rytmicky dopadá na dláždění z kočičích hlav. Je dobré pozorovat její stín. A lidi, kteří se v něm ocitnou. Budete-li se dívat pozorně, všimnete si, jak se náhle samotnému starostovi roztřesou kolena hrůzou, jak ředitel továrny na sekáčky na maso začne šátrat po kapsách a hledat svůj inhalátor nebo jak policejní náčelník zkušeným pohybem zachytí svou omdlévající manželku.

Generace za generací uctivě zdraví tu stále ohnutější, seschlejší a pomalejší pozoruhodnou dámu, před kterou uctivě smekali čapky už jejich rodiče a rodiče jejich rodičů před nimi. Samozřejmě se najdou i tací, kteří ji minou bez povšimnutí. I do Ďasovic občas zavítají turisté. Ale každý, kdo už nějaký ten pátek v městečku bydlí, o paní Vyhnánkové slyšel a většina lidí má dost rozumu na to, aby se jí klidila z cesty, a spolu se sebou aby uklidili i každý odpadek, po kterém by stařenka mohla uklouznout nebo větev, o kterou by mohla zakopnout.

Ale dost již bylo chození kolem horké kaše. Paní Vyhnánková není žádná kouzelnice, nebezpečná vražedkyně ani znalkyně bojových umění. Je ředitelkou místního víceletého gymnázia a je jí už celá desetiletí. Té drobné staré dámě je celých devadesát šest let a slovo důchod považuje za stejně vulgární jako všechna ta slova, místo kterých se na stránkách slušných knih a novin píší tři tečky nebo hvězdičky. Před mnoha lety, když bylo paní Vyhnánkové pouhých osmdesát, se ji pokusil tehdejší starosta (který byl ve městě jen krátce a nebyl absolventem gymnázia) naznačit, že by možná měla začít uvažovat o odchodu do penze. Ve stejnou dobu vyšlo najevo i to, že paní Vyhnánková je majitelkou několika důležitých budov ve městě a od té doby už nikdy žádný starosta s podobně vulgárním nápadem nepřišel.

V našich zemích asi neexistuje nic jako zvláštní gymnázium, které by bylo zároveň polepšovnou. Byl by to tak trochu protimluv, protože gymnázium by mělo být jednou z lepších škol. Gymnázium v Ďasovicích se ale takovou pozoruhodnou školou stalo. Pokud nějaký ředitel vyloučil ze školy dítě, které se pokusilo podpálit školu či dohnat polovinu učitelského sboru do blázince, dalo se očekávat, že na gymnáziu, kde vládla tahle stará dáma, přijmou takového rošťáka s otevřenou náručí. A dalo se také očekávat, že se během následujících let z takového rebela stane příští starosta, ředitel domova důchodců, sólista národního divadla, pěstitel růží, chovatel motýlů, ošetřovatel slonů, krotitel tygrů, vychovatel dětí – zkrátka někdo, kdo si zvolí nelehké povolání, ve kterém bude pečovat o něco křehkého nebo krotit síly přírody. Ostatně věřím, že pokud byste zavítali do Temelína, do cirkusu nebo na Pankrác, najdete tam hned několik zaměstnanců, kteří budou mít na maturitním vysvědčení podpis paní Vyhnánkové. A v tom posledním případě budou všichni do jednoho na té straně mříží, kde jsou píchačky, šatny pro zaměstnance a dveře, vedoucí ven na ulici.

Rebelové, kteří přišli na d'asovické gymnázium, nikdy nemluví o tom, co se jim přihodilo, když zůstali po škole. Říká se, že to bylo něco tak strašného, že neexistují slova, která by to popsala. Nikdo, kdo byl kdy po škole, neprozradil to, čím prošel nikomu jinému. Poškořáci o tom nemluví dokonce ani sami mezi sebou – jen si vyměňují onen pohled. Pohled, který říká: Já to vím a ty to víš a oba budeme mlčet navždy.

Na gymnáziu existuje dokonce něco jako poškolácké legendy. Krvežíznivý Tonda zvaný Řezník, Cecilka Trhačka nebo Jenda Žhář. Ti tři nebyli žádní géniové. Tonda krvežíznivě pitval žížaly, jen aby zjistil, že žádnou krev nemají, Cecilka dokazovala svou statečnost kamarádkám tak, že holýma rukama roztrhala vosí hnízdo visící na nedalekém stromě a Jenda začal s podpalováním své bývalé školy u své vlastní židle – spíše než jejich drsné činy děsili ti tři své okolí svou vlastní hloupostí, ale když pak dali hlavy dohromady, dokázali společně zosnovat pořádný průšvih. Nemá cenu tu celý ten příběh popisovat, aby snad v nějaké podobně prosté mysli nezasel zrnko inspirace, řeknu jen, že v něm hlavní roli hrál jeden ztracený učitel, sklenička projímadla, bezzubý pes, rezavý kladkostroj, nefunkční bomba, devět mrtvých krys a jedna falešná bankovka. Dovedete si jistě představit, jak toto vše dokázalo na celou noc zaměstnat policejní hlídku i dobrovolné hasiče, a proč se od té doby vykládá, že v místním supermarketu straší. Důležitější je, že tam, kde nepomohly slzy, nářky, nadávky ani facky rodičů, pomohl zásah jedné drobné stařenky. Ti tři zůstali po škole a říká se, že za jednu noc zestárlí o tři roky. Tonda, jehož nejoblíbenější hračkou byl do té doby skalpel, začal následně hrát na harfu a věnovat se vodní gymnastice. Cecilka namísto střelby vzduchovkou začala experimentovat s pěstováním vegetariánských masožravých rostlin a Jenda namísto házení práskacích kuliček začal skládat básně.

Mezi nejdrsnější z vtípků, které mohou potkat nové studenty d'asovického gymnázia, patří nabádání k tomu, aby provokovali tu na první pohled bezmocnou stařenku. A aby byl někdo tak zlomyslný a něco tak sebevražedného druhým doporučil, musí být jeden nebo druhý dočista pitomý.

Jeden z těch nešťastníků, který se k něčemu takovému dal vyprovokovat, se jmenoval Oskar Bezouška. Bylo mu třináct, ve městě byl úplně nový a o paní Vyhnánkové dočista nic neslyšel. Oskarův otec byl bohatý podnikatel a Oskar byl zvyklý na to, že to v jeho bývalé škole každý věděl. Kluci se k němu chovali s respektem. Věděli, že je Oskar tu a tam pozve na soukromé golfové hřiště, u kterého stojí malý altánek s ledničkou plnou vychlazené koly a nanuků. Nikoho ani nenapadlo dělat si legraci z Oskarových velkých odstávajících uší, které tak špatně ladily k jeho příjmení. Oskar byl vcelku prima kluk, byl poměrně bystrý a na gymnázium ho nepřivedl žádný vlastní průšvih, ale problémy jeho starší sestry Eleonory, která byla nucena změnit školu poté, co uspořádala noční závody na motorkách na školním fotbalovém hřišti, navíc čerstvě posekaném a připraveném na školní přebor.

Ne vše, co se nám v životě přihodí, lze popsat slovem spravedlivý. David Dvořák o tom věděl své. Na rozdíl od Oskara měl sice úplně normální jméno, které neprovokovalo k žádným posměškům a obě uši měl připlácené k hlavě a ještě ukryté pod přerostlými hnědými kudrnami, ale nejenže neměl bohatého otce, ale neměl nikoho, kdo by se dal podobným slovem vůbec popsat. Jeho maminka Davida a jeho tři starší sourozence sotva uživila a všichni se tísnili v malém panelákovém bytě. David nosil obnošené šaty po svých dvou starších bratřech (a v horším případě i po sestře) a večerel den co den nemastné neslané zbytky jídel, které maminka nosila z tovární jídelny, kde pracovala jako kuchařka. Náhoda svedla Oskara a Davida dohromady do jedné školní lavice. A vztek a závist vedly k tomu, že David Oskara vyhecoval k tomu, aby hodil mokrou houbu na tabuli při té nejnevhodnější hodině, a to při hodině chemie, vedené paní Vyhnánkovou.

Paní Vyhnánková nebyla v žádném případě natolik zlá, aby někoho odsoudila k trestu, opředenému strašlivými pověstmi, za pouhou mokrou houbu. Jenomže ve svém věku už neslyšela a neviděla zrovna nejlépe. Dopad houby na tabuli ani nepostřehla a všimla si jí vlastně až ve chvíli, kdy po ní uklouzla a dopadla na ni. V jejím věku byl každý pád nebezpečný a zlomenina mohla znamenat smrt, a tak, i když se jí nic nestalo (kromě toho, že musela absolvovat namáhavý pochod přes ulici do svého bytu pro suchou sukni a zpět), vyhodnotila Oskarův útok jako pokus o vraždu. A je jasné, že za pokus o vraždu už si člověk zaslouží zůstat po škole.

Následující tři vyučovací hodiny byly těmi nejdelšími hodinami, které Oskar ve svém životě zažil. Hned o přestávce ho totiž jakési dobré duše začaly zasvěcovat do povídaček, o kterých neměl ani tušení. Z pověstí o školních trestech Oskarovi naskákala husí kůže a mráz mu běhal po zádech. V jeho světlých vlasech si razily cestičky čůrky potu a Oskar si mohl jen v duchu nadávat za to, jak byl hloupý a jak bláhově se nechal nachytat. Oskar nepovažoval sám sebe za hrdinu, ale nebyl ani žádný strašpytel. Rozhodně mu nepřišlo na mysl, že by třeba ze školy utekl a trestu se vyhnul. Ostatně jedné věci se děsil ještě víc, než toho, že by měl být po škole – a to, jak to celé vysvětlí svému otci.

Oskar měl tak sevřený žaludek, že po vyučování nešel ani na oběd a vydal se rovnou do ředitelny a nesměle zaťukal na dveře paní Vyhnánkové. Slyšel její šouravé kroky, a pak se dveře pomalu otevřely. Stará paní neřekla ani slovo, jen hlavou pokynula Oskarovi, aby ji následoval. V ruce nesla starodávně vypadající klíče. Na tom ovšem nebylo nic až tak zvláštního. Celá škola pocházela z konce devatenáctého století, a i když se v ní za ta léta ledacos opravilo a vyměnilo, bylo tu dost podivuhodných zákoutí a starých dveří.

Stará paní měla ředitelnu v přízemí a nyní se s námahou škrábala po schodech do prvního patra, tam zůstala chvíli stát, a když znovu popadla dech, dovedla Oskara k dvoukřídlovým vitrážovým dveřím. Nebyla u nich žádná cedulka, naznačující, co dveře skrývají. Paní Vyhnánková chvíli zápolila se zámkem, než se jí dveře podařilo odemknout. K Oskarovu překvapení se následně otevřely s nečekanou lehkostí a bez jediného vrznutí. Ještě než vstoupili dovnitř, ucítil Oskar pach, který mohla vydávat jen stará, velmi zaprášená knihovna. Prach byl cítit ve vzduchu a celé vrstvy ho ležely na regálech s knihami i na podlaze, ve které byla ve špíně vyšlapaná cestička. Paní Vyhnánková ho sem evidentně nevedla bojovat ani s prachem ani s pavouky a nezajímala se ani o staré rozpadající se knihy. Šla ve svých vlastních starých stopách k dalším, podstatně menším dvířkám, které se skrývaly na druhém konci knihovny, odemkla je a ty se jen s neochotným vrznutím otevřely. Stařenka ustoupila a pokynula Oskarovi, aby vstoupil dovnitř. Za celou dobu neřekla ani slovo.

Oskar se musel sehnout, aby mohl projít do nevelké místnosti, ukryté za knihovnou. Byla to malá, ponuře působící studovna. Špinavým oknem do ní pronikalo jen málo světla a tmavé dřevo, kterým byla obložena, ještě umocňovalo onen nevlídný dojem. Byl zde jen psací stůl, torzo uhnílé židle a džbán s velmi starou vodou, ve které plavalo několik mrtvolek hmyzu. Nad stolem visel poměrně velký gobelín, a to bylo vše. Oskar se otočil ke staré paní a doufal, že konečně promluví, řekne mu, v čem přesně má spočívat jeho trest a jak dlouho bude muset v té temné komoře zůstat. Ale paní Vyhnánková dovnitř nevešla. Ve chvíli, kdy se Oskar otočil, dveře zaklaply a zarachotil v nich zámek. Slyšel ještě, jak ředitelka pomalu odchází a zavírá za sebou i druhé dveře. A to vše bez jediného slova.

Oskar nechápal, co to má znamenat. Proč jsou školní tresty opředené takovými děsivými bajkami. Opravdu celá ta strašná „hrůza“ spočívá v tom, že bude zavřený sám s několika mrtvými mouchami a živými pavouky v malé špinavé místnosti? Možná, že všechno to strašení byla jen snůška lží, kterou vypustila mezi děti nějaká nažehlená princeznička v bílých šatech, trpící navíc arachnofobií. Oskar nevěřičně zakroutil hlavou, a pak přešel k oknu a pokusil se ho otevřít. Nešlo to. Chvíli u něho jen tak